

ІННОВАЦІЇ ДЛЯ СТАЛОГО МАЙБУТНЬОГО: РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7145>

ЧЕРВОНА Леся Миколаївна

кандидат філософських наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник відділу
взаємодії вищої освіти та ринку праці
Інституту вищої освіти
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Вадим Миколайович СЛЮСАР

доктор філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософсько-
історичних студій та масових
комунікацій Державного університету
«Житомирська політехніка»,
м. Житомир, Україна

Анотація. Стаття представляє аналітичний огляд III Міжнародної наукової конференції «Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи», проведеної 22 травня 2025 р. у Житомирі. Захід організовано Інститутом вищої освіти НАПН України та Державним університетом «Житомирська політехніка» у рамках багаторічної співпраці.

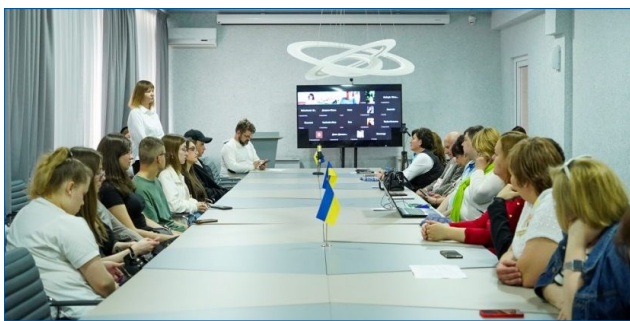
Конференція присвячувалася актуальним проблемам розвитку соціально-гуманітарних наук у контексті сучасних викликів: повоєнного відновлення України, трансформації суспільних відносин, інновацій в освіті та формування психічної стійкості молодого покоління. Метою заходу було сприяння інтеграції наукових, освітніх і суспільних ініціатив для розробки інноваційних стратегій розвитку.

Учасники обговорили роль вищої освіти у формуванні людського капіталу та її модернізації. Особливу увагу приділено практичному впровадженню інновацій, зокрема під час ознайомлення з діяльністю інноваційного халу Житомирської політехніки. Висновки конференції підтвердили важливість міждисциплінарних досліджень, впровадження освітньо-бізнесових кластерів та модернізації освітніх програм для сталого розвитку.

Ключові слова: міжнародна наукова конференція; інновації в освіті; розвиток людського капіталу.

У рамках багаторічної співпраці та на підставі угоди про партнерство між Інститутом вищої освіти НАПН України та Державним університетом «Житомирська політехніка» (факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя)

проведено III Міжнародну наукову конференцію «Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи». Цей щорічний захід, що відбувся 22 травня 2025 р. у місті Житомирі, об'єднав науковців із різних країн для обміну

досвідом, ідеями та напрацюваннями в галузі соціально-гуманітарних наук.

Мета та тематика конференції

Конференція присвячена актуальним проблемам розвитку соціально-гуманітарних студій у контексті сучасних викликів, зокрема повоєнного відновлення України, трансформації суспільних відносин, інноваційних підходів до освіти та формування психічної стійкості молодого покоління. Захід мав на меті сприяти інтеграції наукових, освітніх і суспільних ініціатив для розробки інноваційних стратегій розвитку України та світу в цілому. Особливу увагу було приділено ролі вищої освіти в цих процесах, а також міждисциплінарним підходам до вирішення соціальних і гуманітарних проблем.

Партнерами конференції виступили провідні заклади освіти: Лундський університет (Швеція), Ескішехірський університет Османгазі (Туреччина), Університет імені Адама Міцкевича (Польща), Азербайджанський технічний університет, Північний коледж округу Камруп (Індія), Університет Думлупінар (Туреччина), а також українські установи, зокрема Інститут вищої освіти НАПН України, Донецький національний університет імені Василя Стуса (м. Вінниця), Київський національний університет будівництва і архітектури, Ужгородський національний університет, Рівненський державний гуманітарний університет, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини та Херсонський державний університет.

Вітальне слово на відкритті III Міжнародної наукової конференції «Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи» виголосили провідні представники організаторів та партнерів заходу, зокрема проректори, декани та наукові керівники з Державного університету «Житомирська політехніка», Інституту вищої освіти НАПН України, Рівненського державного гуманітарного університету та Київського національного університету будівництва і архітектури. У своїх виступах спікери акцентували увагу на

ключових аспектах, що об'єднують науку, освіту та суспільство в умовах сучасних викликів. Зокрема, вони підкреслили важливість міжнародної співпраці як рушійної сили для розвитку соціально-гуманітарних наук, наголосили на ролі вищої освіти у формуванні людського капіталу та її значенні для повоєнного відновлення України, а також відзначили необхідність інтеграції педагогічних і гуманітарних ініціатив у глобальний контекст. Особливу увагу було приділено міждисциплінарному підходу до дослідження соціальних трансформацій та ролі освіти як основи для сталого розвитку суспільства в умовах глобальних змін. Вітальні промови створили підґрунтя для плідного діалогу та пошуку інноваційних рішень у складний для країни період.

Пленарне засідання: ключові доповіді

Пленарне засідання стало центральним і найбільш насиченим етапом III Міжнародної наукової конференції «Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи», яке відбулося 22 травня 2025 р. у Житомирі. Цей сегмент зібрав провідних науковців із України та світу, які представили глибокі дослідження та інноваційні підходи до вирішення актуальних проблем соціально-гуманітарної сфери. Учасники обговорили широкий спектр тем — від партнерства університетів із громадами до формування психічної стійкості студентів, акцентуючи на ролі інновацій у повоєнному відновленні та сталому розвитку суспільства.

Серед ключових доповідачів вирізнялися авторитетні експерти, які істотно вплинули на дискусію:

Алла Михайлівна Гаврилюк, доктор наук з державного управління, професор, завідувач відділу соціальних та інституційних трансформацій у вищій освіті Інституту вищої освіти НАПН України, у доповіді «Партнерство університетів і громад: соціогуманітарний вимір» наголосила на необхідності активної співпраці закладів вищої освіти із місцевими громадами для подолання соціальних викликів, особливо в умовах повоєнного відновлення, позиціонуючи університети як агентів змін у формуванні громадянського суспільства.

Олена Миколаївна Отуч, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник Відділу взаємодії вищої освіти та ринку праці Інституту вищої освіти НАПН України, представила концепцію «Кластеризація як інноваційний механізм взаємодії університетів та бізнесу»,

акцентуючи на створенні освітньо-бізнесових кластерів як інструменту для економічного зростання та інтеграції випускників на ринок праці (Отич, 2024).

Іван Васильович Чорноморденко, доктор філософських наук, професор Київського національного університету будівництва і архітектури, у своїй доповіді «Освіта як сутнісний елемент розвитку суспільства» підкреслив вирішальну роль освіти у формуванні суспільних цінностей і закликав до її модернізації з урахуванням сучасних викликів.

До дискусії долучилися також *Микола Миколайович Стадник*, доктор філософських наук, професор Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, який у доповіді «Інноваційні стратегії розвитку України» наголосив на ключовій ролі інновацій у соціально-гуманітарній сфері для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності України. Науковець розкрив, яким чином впровадження інноваційних підходів у освіту, культуру та соціальну політику сприятиме формуванню стійкого суспільства, здатного ефективно реагувати на глобальні виклики та забезпечувати сталий розвиток країни.

Сергій Карпович Костючков, доктор філософських наук, професор Херсонського державного університету, у виступі «Формування психічної резистентності у здобувачів вищої освіти в умовах активізації проявів психологічного тероризму» звернув увагу на проблеми психологічного здоров'я студентів і запропонував практичні рішення для підтримки їхньої стійкості. Доповідач наголосив на тому, що створення комплексних програм психологічної підтримки, включно з тренінгами з розвитку емоційної стійкості та консультаційними центрами в університетах, може значно знизити ризики та сприяти формуванню здорового ментального середовища для студентів.

Василь Васильович Левкулич, доктор філософських наук, доцент Ужгородського національного університету, у доповіді «Справедливість як соці-

окультурна стратагема сучасної трансформації суспільних відносин» акцентував на справедливості як фундаменті гармонійного суспільства. Справедливість, на думку вченого, є ключовим принципом соціокультурної взаємодії, який має стати основою для реформування суспільних відносин, сприяючи побудові довіри, рівності та взаємоповаги між різними соціальними групами.

Ірина Іванівна Панчук, доктор філософських наук, професор Рівненського державного гуманітарного університету, у своїй роботі «Релігійна регіоналістика в системі сучасної гуманітаристики» розкрила значення релігійних досліджень для розуміння регіональних соціальних особливостей.

Завершив пленарне засідання *Вадим Миколайович Слюсар*, доктор філософських наук, доцент Державного університету «Житомирська політехніка», який у доповіді «Філософсько-етичні засади вивчення проблем тероризму» розкрив гносеологічний потенціал філософських теорій, які є основою для вивчення тероризму та його впливу на суспільство й особу у воєнних, психологічних, політичних, економічних науках та науках із соціальної комунікації (Слюсар та ін., 2025).

Пленарне засідання стало платформою для обміну досвідом і розробки практичних рекомендацій, підкреслюючи, що інновації в соціально-гуманітарній сфері є вирішальним фактором для подолання сучасних викликів, зокрема через партнерство з громадами, бізнесом і модернізацію освітніх систем.

Після завершення пленарного засідання учасники конференції отримали унікальну можливість ознайомитися з діяльністю інноваційного хабу Державного університету «Житомирська політехніка». Захід став важливим етапом програми, адже інноваційний хаб є сучасним центром, який об'єднує наукові дослідження, освітні ініціативи

та співпрацю з бізнесом. Учасники відвідали лабораторії, оснащені передовим обладнанням для розробки та тестування інноваційних технологій, зокрема в галузі інформаційних систем, енергоефективності та сталого розвитку. Представники університету продемонстрували проекти, які реалізуються у хабі, зокрема створення «розумних» рішень для міського господарства та цифрових платформ для підтримки малого й середнього бізнесу. Особливу увагу приділено інтерактивним презентаціям, під час яких учасники могли поспілкуватися з розробниками та дізнатися про практичне застосування інновацій у реальних умовах. Ознайомлення з інноваційним хабом Житомирської політехніки дозволило учасникам конференції не лише поглибити розуміння ролі університету в розвитку інновацій, а й надихнутися на нові ідеї для власних досліджень і проєктів.

Висновки та рекомендації

III Міжнародна наукова конференція «Соціально-гуманітарні студії: інновації, виклики та перспективи», що відбулася 22 травня 2025 р. у Житомирі, стала знаковою подією, яка об'єднала науковців, освітян і представників громад для обміну досвідом і розроблення стратегій розвитку соціально-гуманітарних наук у контексті сучасних глобальних і локальних викликів. Захід підтвердив, що інноваційний розвиток є не лише актуальною потребою, а й стратегічним напрямом, який потребує інтеграції науки, освіти та суспільства для створення синергетичного ефекту. Учасники конференції дійшли спільного висновку, що саме через таку взаємодію можливо забезпечити сталий прогрес, економічне зростання та підвищення якості життя, особливо в умовах повоєнного відновлення України.

Особливу увагу було приділено ролі університетів як ключових центрів інноваційних змін.

Університети не лише формують людський капітал через освіту та підготовку висококваліфікованих фахівців, а й виступають драйверами інновацій, сприяючи розвитку партнерств із місцевими громадами та бізнесом (Червона, Бондаренко, 2025). Наприклад, ознайомлення з інноваційним хабом Житомирської політехніки продемонструвало, як заклади вищої освіти можуть створювати екосистеми, що поєднують наукові дослідження, практичне впровадження технологій і вирішення реальних суспільних проблем. Учасники наголосили, що такі ініціативи є прикладом того, як освіта може стати каталізатором інноваційного розвитку, сприяючи впровадженню «розумних» технологій у міське господарство, енергоефективність і цифровізацію.

Ще одним важливим аспектом стала підтримка психічного здоров'я студентів, що є критично необхідною в умовах інформаційних війн і психологічного тиску. Інноваційні підходи до формування психічної резистентності, запропоновані на конференції, включають інтеграцію сучасних психологічних практик в освітній процес, використання цифрових інструментів для моніторингу та підтримки ментального здоров'я, а також створення безпечного інклюзивного середовища в університетах.

За підсумками конференції сформульовано низку рекомендацій, спрямованих на посилення інноваційного потенціалу соціально-гуманітарних наук:

Розвиток міждисциплінарних досліджень у соціально-гуманітарній сфері. Для цього пропонується створювати міжнародні наукові консорціуми, які об'єднуватимуть фахівців із різних галузей (гуманітаристики, педагогіки, технологій) для розробки інноваційних рішень. Наприклад, створення спільних проєктів із цифрової гуманітаристики може сприяти аналізу великих даних для прогнозування соціальних трендів і потреб.

Сприяння впровадженню освітньо-бізнесових кластерів. Такі кластери мають інтегрувати вищу освіту з ринком праці через спільні інноваційні проєкти, стажування студентів у технологічних компаніях і розробку освітніх програм, орієнтованих на потреби економіки. Це дасть змогу створювати нові робочі місця та забезпечувати швидкий трансфер інновацій від університетів до реального сектору.

Модернізація освітніх програм із фокусом на інноваційне мислення та психічну резистентність. Учасники конференції запропонували

інтегрувати в навчальні плани дисципліни, які розвивають критичне мислення, креативність і навички роботи з новими технологіями, наприклад, штучним інтелектом і великими даними. Водночас необхідно впроваджувати програми підтримки психічного здоров'я студентів, використовуючи інноваційні інструменти, як-от мобільні додатки для самодіагностики та консультацій із психологами.

Ці рекомендації спрямовані на те, щоб соціально-гуманітарні науки стали не лише теоретичною базою, а й практичним інструментом для інноваційного розвитку, сприяючи формуванню суспільства, яке готове до викликів сучасності та здатне ефективно використовувати інновації для сталого прогресу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Отлич, О. (2024). Механізми розвитку інноваційної інфраструктури закладів вищої освіти України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. У Ю.А. Скиба, ред., *Теоретичні основи і механізми взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України*: монографія (с. 92-106). Київ: Інститут вищої освіти НАПН України. <https://doi.org/10.31874/978-617-7486-43-4-2024>
- Слюсар, В., Вітюк, І., Куташев, І., & Савіцький, В. (2025). Теорії тероризму та контртероризму: гносеологічний потенціал філософсько-етичних теорій XVII-поч. XX ст. *Society and Security*, 2(8), 80-85. [https://doi.org/10.26642/sas-2025-2\(8\)-80-85](https://doi.org/10.26642/sas-2025-2(8)-80-85)
- Червона, Л., & Бондаренко, Н. (2025). Теоретичні основи інноваційного розвитку студентського підприємництва. *Міжнародний науковий журнал університетів та лідерства*, (19), 135-147. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2025-19-135-147>

INNOVATIONS FOR A SUSTAINABLE FUTURE: DEVELOPING STRATEGIES FOR THE ADVANCEMENT OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES IN THE CONTEXT OF MODERN GLOBAL CHALLENGES

Lesya Chervona

PhD in Philosophy, Senior Researcher, Head of the Department of Interaction of Higher Education and the Labor Market of the Institute of Higher Education of the National Academy of Education Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Vadym Slyusar

DSc in Philosophy, Docent, Head of the Department of Philosophical and Historical Studies and Mass Communications of the Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, Ukraine

Abstract. The article presents an analytical overview of the 3rd International Scientific Conference "Social and Humanitarian Studies: Innovations, Challenges, and Prospects," held on May 22, 2025, in Zhytomyr.

The event was organized by the Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine and the State University "Zhytomyr Polytechnic" as part of their long-standing cooperation.

The conference was dedicated to pressing issues in the development of social and humanitarian sciences in the context of contemporary challenges, including Ukraine's post-war recovery, the transformation of social relations, innovations in education, and the formation of psychological resilience among the younger generation. The purpose of the event was to promote the integration of scientific, educational, and societal initiatives in developing innovative strategies for progress.

Participants discussed the role of higher education in shaping human capital and its modernization. Special attention was given to the practical implementation of innovations, particularly through an introduction to the activities of the Innovation Hub at Zhytomyr Polytechnic. The conference conclusions reaffirmed the importance of interdisciplinary research, the implementation of education-business clusters, and the modernization of academic programs to support sustainable development.

Keywords: International Scientific Conference; Innovations in Education; Human Capital Development.

Дата публікації: 30 червня 2025 р.